GEMEENTE HARLINGEN

Fractie VVD
T.a.v. Mevrouw K. Arends-Drijver
Westmeep 31
8862 DP HARLINGEN

uw brief	ons nummer	datum	verzonden
	442328	13 oktober 2026	21 OKT 2026
onderwerp	in behandeling bij	telefoonnummer	bijlagen
Waddengebied, natuurherstel en de gevolgen voor Harlingen	H. Trul	0517-49	3

Beste mevrouw Arends-Drijver,

Op 11 september jl. hebben wij uw schriftelijke vragen ontvangen over de ontwikkelingen in het Waddengebied en de gevolgen hiervan voor Harlingen. We hebben uw vragen zorgvuldig in behandeling genomen.

In de bijlage treft u de beantwoording van de vragen aan, evenals een raadsinformatiebrief over dit onderwerp en een overzicht van de verantwoordelijke bestuurders van de kustgemeenten binnen de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG). De bijgevoegde raadsinformatiebrief is opgesteld door de VWG.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Harlingen,

I. van Delden
Secretaris

C.M. Sjerps
Burgemeester

Bezoekadres
Voorstraat 35
8861 BD Harlingen

Postadres
Postbus 10.000
8860 HA Harlingen

www.harlingen.nl
Telefoon 0517 492222
info@harlingen.nl

Documentnummer: 447424

De beantwoording van de schriftelijke vragen van de VVD
Onderwerp: Waddengebied, natuurherstel en de gevolgen voor Harlingen

Toelichting:
Op 3 september 2026 berichtte het Friesch Dagblad dat minister Van Essen heeft aangegeven dat voor het Waddengebied vóór 2030 aanvullende maatregelen nodig zijn in het kader van de Europese Natuurherstelverordening. Welke maatregelen dit precies zullen zijn, moet nog verder worden uitgewerkt. De minister heeft aangegeven hierover in gesprek te zijn met onder andere de Waddengemeenten, de Waddenprovincies en het Omgevingsberaad Waddenzee.

De fractie van VVD Harlingen onderschrijft het belang van een sterke en gezonde Waddenzee en van zorgvuldig natuurbeheer. Tegelijkertijd is het van groot belang dat nieuwe maatregelen zorgvuldig, proportioneel en op basis van aantoonbare feiten worden vastgesteld.

Voor Harlingen is dit onderwerp van bijzonder belang. Onze stad is historisch en economisch sterk verbonden met de Waddenzee. De haven, visserij, scheepvaart, recreatie, toerisme en tal van andere ondernemingen zijn direct of indirect afhankelijk van de mogelijkheden die het Waddengebied biedt.

De VVD Harlingen maakt zich daarom zorgen over het risico dat het spreken over een 'stapeling van drukfactoren' in de praktijk leidt tot een stapeling van maatregelen, regels en beperkingen, zonder dat steeds duidelijk is welk concreet probleem daarmee wordt opgelost en welke bijdrage afzonderlijke activiteiten daaraan leveren.

Wij vinden dat natuurbeleid gebaseerd moet zijn op feiten, meetbare doelen en aantoonbare effecten. Wanneer beperkingen worden opgelegd aan inwoners en ondernemers, moet duidelijk zijn waarom deze noodzakelijk zijn, welk doel ermee wordt bereikt en of er geen minder ingrijpende alternatieven beschikbaar zijn.

Daarbij moet nadrukkelijk worden voorkomen dat verschillende Europese, nationale en provinciale beleidstrajecten afzonderlijk worden uitgevoerd zonder voldoende oog voor het gezamenlijke effect daarvan op Harlingen.

De VVD Harlingen staat voor een gezonde Waddenzee én een sterke, bereikbare en economisch vitale havenstad. Die belangen moeten waar mogelijk met elkaar worden verbonden en niet onnodig tegenover elkaar worden geplaatst.

Namens de fractie van VVD Harlingen

Raadslid Kathy Arends-Drijver & Marcel Touwslager

De beantwoording van de schriftelijke vragen van de VVD

In de tabel hieronder zijn de binnengekomen schriftelijke vragen weergegeven in de linker kolom en de beantwoording daarvan is te vinden in de rechterkolom. Tevens treft u in de bijlage een raadsinformatiebrief over dit onderwerp. Deze brief is opgesteld door de Vereniging van Waddengemeenten (VWG). Ook is er een VWG overzicht bijgevoegd. Hierop vindt u de vertegenwoordigde bestuurders van de kustgemeenten voor de VWG.

Nr	Vraag	Antwoord
1	Was het college vóór de berichtgeving van 3 september 2026 bekend met de conclusie van de minister dat voor het Waddengebied vóór 2030 aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn? Zo ja, sinds wanneer en op welke wijze is het college hierover geïnformeerd?	Het college was vóór de berichtgeving van 3 september 2026 bekend met de bredere opgave rond natuurherstel, het beheer, waterkwaliteit en de vermindering van drukfactoren (met name door menselijk gebruik) in het Waddengebied. Hierover wordt gesproken in de Waddengovernance, waar wij ook betrokken bij zijn als een van de kustgemeenten.
2	Is de gemeente Harlingen betrokken bij de gesprekken die de minister voert met de Waddengemeenten, de Waddenprovincies en het Omgevingsberaad Waddenzee? Zo ja, welke positie en inbreng heeft Harlingen hierin?	Harlingen is via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) betrokken bij de bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuren rondom het Waddengebied. De VWG neemt deel aan het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW), waarin alle overheden die betrokken zijn bij het Waddengebied met elkaar spreken (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen). Harlingen levert inbreng via het bestuurlijk overleg van de VWG. Hierover leest u meer in de bijgevoegde raadsinformatiebrief van de VWG.
3	Welke aanvullende maatregelen of denkrichtingen voor het Waddengebied zijn op dit moment bij het college bekend? Kan het college daarbij aangeven welke maatregelen mogelijk gevolgen kunnen hebben voor Harlingen, onze inwoners en onze ondernemers?	Er zijn nog geen concrete aanvullende maatregelen vastgesteld. Wel worden in verschillende trajecten denkrichtingen besproken gericht op natuurherstel, het beheer, waterkwaliteit, vermindering van drukfactoren (met name door menselijk gebruik). Het belang van de kustgemeenten wordt door de VWG ingebracht. De leefbaarheid van het gebied wordt hierin ook meegenomen. De boodschap hierbij is altijd dat economie en ecologie in balans moet zijn.
4	Kan het college aangeven of er op dit moment wordt gesproken over aanvullende beperkingen voor activiteiten in en rond het Waddengebied, zoals beperkingen van toegankelijkheid, zonering, afsluitingen, beperkingen voor scheepvaart, visserij,	Er wordt momenteel gesproken over maatregelen die samenhangen met natuurbeheer en natuurherstel, wat invloed heeft op economische activiteiten in de Waddenzee. Dit is onderdeel van de beleidscyclus rondom de Waddenzee. Momenteel zijn de maatregelen nog niet

	recreatie of andere economische activiteiten? Zo ja: • Welke maatregelen worden besproken; • Door welke overheden of organisaties; • In welke fase bevinden deze plannen zich; • En welke mogelijke gevolgen kunnen deze hebben voor Harlingen?	concreet uitgewerkt en daarmee is ook de impact daarvan op de regio nog niet bekend. Bovendien zitten we in een lopend traject waarbij er nog mogelijkheid is om nuances aan te brengen. In de bijgevoegde raadsinformatiebrief leest u meer over het Beleidskader Natuur Waddenzee (BNW) en het Natuurplan. De bijbehorende planning vindt u in bijlage D van de raadsinformatiebrief.
5	Harlingen heeft een belangrijke economische en maatschappelijke relatie met de Waddenzee. De haven, maritieme sector, visserij, recreatie, toerisme en andere ondernemers zijn voor een deel afhankelijk van een goede toegankelijkheid en het gebruik van het Waddengebied. Kan het college aangeven welke economische activiteiten in Harlingen mogelijk geraakt kunnen worden door aanvullende natuurmaatregelen en of hiervan inmiddels een impactanalyse beschikbaar is?	We kunnen nog niet exact aangeven welke economische activiteiten geraakt worden, omdat we nu nog over onvoldoende informatie beschikken als het gaat om de exacte maatregelen en de impact hiervan. Harlingen en de andere kustgemeenten van de VWG brengen in dat een integrale socio-economische impactanalyse belangrijk is. Dit benadrukken we dan ook constant in het beleidsproces binnen de Waddengovernance.
6	De minister spreekt over een 'stapeling van drukfactoren'. Kan het college inzicht geven in welke afzonderlijke drukfactoren volgens de huidige inzichten verantwoordelijk zijn voor de geconstateerde problemen in het Waddengebied? Kan daarbij per drukfactor worden aangegeven: • Wat het geconstateerde probleem precies is; • Op welke feiten en metingen dit is gebaseerd; • En welke aantoonbare bijdrage de betreffende drukfactor levert aan het probleem?	Het college beschikt niet over eigen onderzoeken naar de afzonderlijke drukfactoren. De inhoudelijke beoordeling wordt opgepakt binnen de bredere Waddengovernance en bij de daarvoor verantwoordelijke overheden en kennispartijen. In de raadsinformatiebrief wordt een toelichting geven op onze rol binnen de Waddengovernance.
7	Kan het college aangeven in hoeverre bij het bepalen van nieuwe maatregelen gebruik wordt gemaakt van daadwerkelijk gemeten en waargenomen gegevens over de staat van de natuur? Vindt het college het wenselijk dat maatregelen eerst worden gebaseerd op een aantoonbaar probleem en op een aantoonbare bijdrage van een bepaalde activiteit aan dat probleem, voordat nieuwe beperkingen worden opgelegd?	Het college vindt het belangrijk dat maatregelen zorgvuldig worden onderbouwd en zijn gebaseerd op beschikbare kennis en monitoring. Hierbij brengen we als gezamenlijke kustgemeenten in dat de impact van de maatregelen inzichtelijk moet zijn en dat de effecten voor de inwoners en ondernemers in het gebied worden betrokken bij de besluitvorming.

8	Er lopen momenteel meerdere beleidstrajecten naast elkaar, waaronder de Natura 2000-beheerplannen, de Waddenagenda 2050, het Beleidskader Natuur Waddenzee, de versterking van de zeedijk en de uitvoering van de Europese Natuurherstelverordening. Kan het college aangeven hoe wordt voorkomen dat deze verschillende trajecten afzonderlijk tot maatregelen leiden die elkaar overlappen of gezamenlijk leiden tot een onbedoelde stapeling van regels en beperkingen?	Zoals u kunt opmaken uit de planning (Bijlage D) van de bijgevoegde raadsinformatiebrief vinden de beleidsprocessen van de beleidstrajecten afzonderlijk van elkaar plaatst. Belangrijke besluiten hebben invloed op andere beleidsvelden. Hier wordt rekening mee gehouden. Dit is ook te zien in de planning.
9	Kan het college specifiek aangeven of bij de uitvoering van de Natuurherstelverordening rekening wordt gehouden met de economische positie van Harlingen als havenstad? Wordt daarbij ook gekeken naar de gevolgen voor: • De haven en havengebonden bedrijvigheid; • De visserij; • De scheepvaart; • Recreatie en toerisme; • Evenementen; • En overige ondernemers die direct of indirect afhankelijk zijn van het Waddengebied?	Binnen onze rol in de Waddengovernance brengen wij het belang van Harlingen als havenstad nadrukkelijk onder de aandacht. Daarbij vragen wij aandacht voor de mogelijke gevolgen voor onder meer havengebonden bedrijvigheid, visserij, scheepvaart, recreatie, toerisme, evenementen en andere ondernemers die afhankelijk zijn van het Waddengebied, zoals bijvoorbeeld de Bruine Zeilvaart. Omdat eventuele maatregelen nog niet concreet zijn uitgewerkt, is de precieze impact op dit moment nog niet bekend.
10	Is het college bereid om zich er actief voor in te zetten dat eventuele nieuwe maatregelen niet verder gaan dan noodzakelijk om aantoonbare natuurdoelen te bereiken? Kan het college daarbij tevens inzetten op het uitgangspunt dat nationale of provinciale regelgeving niet onnodig bovenop Europese verplichtingen wordt gestapeld?	Het college vindt het belangrijk dat eventuele nieuwe maatregelen zorgvuldig, proportioneel en niet verdergaand dan noodzakelijk zijn. Binnen onze rol in de Waddengovernance brengen wij dit uitgangspunt in, met aandacht voor de samenhang tussen Europese, nationale en provinciale regelgeving.
11	Is het college het met de VVD Harlingen eens dat natuurherstel en economische ontwikkeling niet per definitie tegenover elkaar hoeven te staan? Is het college bereid om bij toekomstige maatregelen nadrukkelijk te zoeken naar oplossingen waarbij natuurdoelen worden gerealiseerd, terwijl de economische en maatschappelijke functies van Harlingen zoveel mogelijk behouden blijven?	Het college onderschrijft dat natuurherstel en economische ontwikkeling niet tegenover elkaar hoeven te staan. Binnen de Waddengovernance brengen wij vanuit onze rol als kustgemeente onze maatschappelijke en economische belangen in, met namedat hierin een goede balans tussen economie en ecologie noodzakelijk is.
12	Kan het college toezeggen dat de gemeenteraad tijdig en volledig wordt	Het college vindt het belangrijk dat uw raad tijdig wordt geïnformeerd over dit proces. In

	geïnformeerd wanneer maatregelen worden voorbereid die gevolgen kunnen hebben voor inwoners, ondernemers, agrariërs, vissers, de haven, recreatie, toerisme of andere economische activiteiten in Harlingen?	de komende raadsinformatiebrief lichten wij toe hoe wij uw raad op de hoogte houden van de verdere ontwikkelingen ten aanzien van dit beleidsproces.
13	Is het college bereid om, voordat het instemt met of medewerking verleent aan aanvullende maatregelen met mogelijke gevolgen voor Harlingen, eerst inzicht te verlangen in: 1. De feitelijke staat van het betreffende natuurgebied; 2. Het concrete probleem dat moet worden opgelost; 3. De afzonderlijke drukfactoren die aan dat probleem bijdragen; 4. De aantoonbare bijdrage van de betreffende activiteit; 5. De noodzaak en proportionaliteit van de voorgestelde maatregel; 6. En de economische en maatschappelijke gevolgen voor Harlingen?	Het college onderschrijft het belang van inzicht in de genoemde punten bij de voorbereiding van eventuele nieuwe beleidsmaatregelen. Binnen onze rol in de Waddengovernance brengen wij in dat maatregelen zorgvuldig moeten worden onderbouwd en dat hierin de maatschappelijk en economische gevolgen voor Harlingen worden meegewogen. In de bijgevoegde raadsinformatiebrief leest u meer over onze rol, positie en invloed binnen deze governance.
14	Is het college bereid om samen met andere Waddengemeenten en de provincie Fryslân te pleiten voor een aanpak waarbij eerst de feiten en oorzaken zorgvuldig worden vastgesteld en vervolgens wordt bepaald welke maatregelen daadwerkelijk noodzakelijk en effectief zijn?	In de Waddengovernance werkt het college samen met andere overheden. Daarbij pleit het college voor een zorgvuldige werkwijze, waarbij maatregelen worden gebaseerd op feiten, duidelijke oorzaken en zorgvuldig onderzoek.

VERENIGING VAN WADDENZEEGEMEENTEN

Waddenpromenade 7-1 | 8861 NT | Harlingen

RAADSINFORMATIEBRIEF (30-9-2026)

Aan de raadsleden van de kustgemeenten grenzend aan het Waddengebied

Onderwerp: ***Raadsinformatiebrief over de Waddengovernance, Vereniging van Waddenzeegemeenten en onderwerpen in het Waddengebied.***

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

De Waddenzee is een uniek natuurgebied van wereldwaarde en een gebied waar mensen wonen, werken en recreëren. Daarom werken partijen samen aan een gezonde balans tussen natuur en economie, zodat beide elkaar kunnen versterken. Juist door uitdagingen zoals klimaatverandering, energietransitie en toenemende recreatie is gezamenlijke inzet nodig om het Waddengebied ook in de toekomst veilig, vitaal en veerkrachtig te houden. Ook zullen er de komende jaren vele ontwikkelingen op het Waddengebied af komen die vragen om passende beoordeling, invulling en uitvoering door uw gemeente. Graag informeert de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) u over deze thema's en wat de VWG daarin voor uw gemeente kan betekenen.

Waddengovernance en Huis van Thorbecke (zie bijlage A)

Sinds 2019 is de manier waarop het Waddengebied wordt bestuurd opnieuw ingericht. Deze herstructurering was nodig om de governance eenvoudiger, duidelijker en effectiever te maken. Binnen de Waddengovernance wordt net als in de nationale governance gewerkt conform het Huis van Thorbecke (grondwet) (zie bijlage B). Binnen de Waddengovernance zijn er drie pijlers:

Bestuurlijk Overleg Waddengebied

In het Bestuurlijk overleg Waddengebied (BOW) zijn het Rijk, de drie Waddenprovincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd, plus de voorzitter van het Omgevingsberaad. Vanuit de VWG vertegenwoordigd wethouder Paul Schoute (gemeente Harlingen) de kustgemeenten in het BOW. Het BOW richt zich op strategische ***besluitvorming*** over het beleid voor het Waddengebied. De voorzitter is de minister van IenW (coördinerend bewindspersoon voor het Waddengebied). Het BOW is binnen de Waddengovernance het hoogste orgaan en daarmee besluitvormend.

Omgevingsberaad Waddengebied

Met het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) ontstaat een structureel platform voor discussies over het Waddengebied en het uitwisselen van informatie. Gebruikers, maatschappelijke organisaties en de Waddenacademie zijn lid van dit beraad. Rijk en regionale overheden nemen deel en gebruiken het Omgevingsberaad actief voor het bespreken en toetsen van beleidsvoorstellen die van invloed zijn op het bereiken van de gezamenlijke doelen voor het Waddengebied. Vanuit de VWG vertegenwoordigd wethouder Harry Wagemakers (gemeente Den Helder) de kustgemeenten in het OBW. Het OBW geeft het BOW gevraagd en ongevraagd advies over relevante Waddendossiers. Hoewel de adviezen niet bindend zijn, worden ze in de meeste gevallen wel overgenomen.

Beheerautoriteit Waddenzee

Om het Waddengebied gezond te houden, zijn er in het gebied verschillende organisaties actief in het beheer van water en natuur. De Beheerautoriteit Waddenzee (BAW) heeft de opdracht om hun krachten te bundelen, zodat ze effectief kunnen samenwerken. De BAW beziet de voorgenomen besluiten en ontwikkelingen in de Waddengovernance vanuit zijn rol als beheerder. De BAW koppelt de staat van de Wadden actief terug en geeft suggesties en adviezen gebaseerd op de beheerderspraktijk. Vanuit de VWG heeft wethouder Adrie Weiland (gemeente Waadhoeke) de BAW in haar portefeuille. In de BAW zitten de volgende beheerders: Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Vereniging van Oevereigenaren en gebruikers Groningen, Waddenunit, it Fryske Gea, Noord-Hollands Landschap, Groninger Landschap en de Provincies (vanuit vergunningverlening).

Rol van de Vereniging van Waddenzeegemeenten

De VWG is het samenwerkingsverband van negen Nederlandse Waddenkustgemeenten (zie bijlage C) en zet zich in voor de economische, maatschappelijke en ruimtelijke belangen van haar leden in het Waddengebied. Denk hierbij aan het versterken van de economische structuur, zonder dat dit ten koste gaat van de natuur. De vereniging brengt gemeentelijke belangen onder de aandacht bij regionale, nationale en internationale overlegtafels en bestuurders. Ook vertegenwoordigt de VWG de gemeenten in verschillende gremia zoals in het BOW en het OBW.
Daarnaast werkt de VWG mee aan programma's op het gebied van havens, recreatie, toerisme, bereikbaarheid, visserij en duurzame gebiedsontwikkeling. Ook ondersteunt zij gemeenten bij actuele vraagstukken en beleidsontwikkelingen die van invloed zijn op het Waddengebied. Door kennis te delen, samenwerking te stimuleren en gezamenlijke standpunten te ontwikkelen, versterkt de VWG de positie van de Waddenkustgemeenten. Zo draagt de vereniging bij aan een veilig, vitaal en toekomstbestendig Waddengebied voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De vereniging doet dit niet alleen op nationaal niveau, maar ook op trilateraal niveau. De VWG werkt namelijk ook samen met Denemarken en Duitsland binnen de Wadden Sea Board (WSB). Binnen de WSB vertegenwoordigd wethouder Gerda Bos-Jonkman (gemeente NoardEast-Fryslân) de kustgemeenten namens de VWG.

Agenda 2050 en Uitvoeringsprogramma Waddengebied

De Agenda voor het Waddengebied 2050 is de gezamenlijke langetermijnvisie van Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties, havens, visserij en andere maatschappelijke partijen voor een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied. Zij beschrijft de gezamenlijke koers en ambities voor verschillende thema's waarbij natuur en economie zoveel mogelijk met elkaar in balans worden gebracht.

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 vertaalt deze visie naar concrete projecten, programma's en acties voor de eerste uitvoeringsperiode. De onderwerpen zijn verdeeld over deelprogramma's zoals natuur, landschap, bereikbaarheid, klimaat, energie, recreatie en toerisme, havens, landbouw en visserij, waarbij per thema een trekkende organisatie en samenwerkende partijen zijn aangewezen.

Rol VWG Uitvoeringsprogramma Waddengebied 21-26

De VWG trekt verschillende programma's in het huidige Uitvoeringsprogramma. Voorbeelden hiervan zijn:
Programma 'Maritieme Ontwikkeling Havenplaatsen' (UP15). Kustgemeenten werken samen aan initiatieven die de maritieme identiteit, de beleefbaarheid van de Waddenzee en de aantrekkelijkheid van havensteden, visserijhavens en veerterminals verder vergroten, als onderdeel van een bredere ontwikkeling van recreatie en toerisme.

Programma 'Versterking Recreatie en Toerisme langs de kust' (UP14). Met dit programma werken overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen aan de versterking van duurzame recreatie en toerisme langs de Waddenkust en de noordelijke IJsselmeerkust. Daarbij wordt ingezet op het vergroten van de bekendheid van de Waddenkust als duurzame bestemming, het versterken van de beleefbaarheid van natuur, landschap en cultuurhistorie en het benutten van toerisme als economische drager voor de regio.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 27-32

Het huidige UP loopt ten einde. Het coördinerend ministerie van IenW is bezig met het opstellen van het volgende UP. Deze loopt vanaf 2027 t/m 2032. De evaluatie van de Agenda voor het Waddengebied 2050 door Decisio, het onderzoek van dhr. De Graeff over de versterking van de Waddengovernance en het vervolg hierop van dhr. Venema laten zien dat meer focus nodig is om de gezamenlijke ambities daadwerkelijk te realiseren. Op basis van deze onderzoeken heeft het BOW drie langjarige prioriteiten vastgesteld voor het nieuwe Uitvoeringsprogramma 2027-2032. Deze prioriteiten zijn:

- Het anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering.
- Het bewaken en versterken van de natuur- en waterkwaliteit van de Waddenzee.
- Het waarborgen van de leefbaarheid en economische vitaliteit van het Waddengebied.

Deze opgaven worden eind 2026/begin 2027 vertaald naar concrete doelen, projecten en uitvoeringsafspraken, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken hoe activiteiten bijdragen aan de hoofddoelstellingen van de agenda. Daarmee krijgt het nieuwe uitvoeringsprogramma meer focus, samenhang en uitvoeringskracht dan in de huidige programmaperiode. Via de VWG hebben gemeenten getrapte invloed op de inhoud van het nieuwe UP.

Strategische onderwerpen en de rol van gemeenten

In de komende jaren komen er veel ontwikkelingen af op het Waddengebied die ook van gemeenten keuzes vragen (zie bijlage D). Denk hierbij aan grote ontwikkelingen als klimaatverandering, natuurontwikkelingen, energie- en delfstoffen, bereikbaarheid, veiligheid etc. Hieronder worden de belangrijkste trajecten waarin deze onderwerpen naar voren komen toegelicht:

Beleidskader Natuur Waddenzee (BNW)

Het Beleidskader Natuur Waddenzee wordt ontwikkeld omdat de natuurkwaliteit van de Waddenzee achteruitgaat en herstel onvoldoende plaatsvindt. Het kader moet zorgen voor een betere afweging van de totale impact van menselijke activiteiten op de natuur en richting geven aan vergunningen, beheer en beleid. Hierdoor kan het nodig zijn dat activiteiten in het Waddengebied worden aangepast of verduurzaamd om de ecologische druk te verminderen. Het doel is te komen tot een betere balans tussen natuur, economie en leefbaarheid.

Wat betekent dit voor gemeenten?
Voor gemeenten betekent dit dat natuurdoelen nadrukkelijker gaan doorwerken in ruimtelijke plannen, vergunningverlening en gebiedsontwikkelingen in en rond de Waddenzee. Gemeenten kunnen bij nieuwe recreatieve ontwikkelingen, evenementen, infrastructuur of andere ruimtelijke initiatieven te maken krijgen met strengere afwegingen rondom verstoring, geluid en cumulatieve effecten op de natuur. Daarnaast wordt verwacht dat gemeenten bijdragen aan gebiedsgerichte oplossingen die natuurherstel combineren met leefbaarheid en economische ontwikkeling. Hoewel het beleidskader in eerste instantie bindend wordt voor het Rijk, wordt samen met provincies, gemeenten en andere overheden gewerkt aan de doorwerking ervan in beleid, vergunningverlening en de actualisatie van de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Natuurplan

Het Natuurplan is de Nederlandse uitwerking van de Europese Natuurherstelverordening en beschrijft hoe Nederland natuur wil herstellen en versterken richting 2030, 2040 en 2050. Aanleiding is dat de kwaliteit van natuur en biodiversiteit onder druk staat door onder meer stikstof, verdroging, versnippering en klimaatverandering, terwijl Europa lidstaten verplicht hiervoor een herstelplan op te stellen. Het plan kan leiden tot aanvullende maatregelen voor Natura 2000-gebieden, landbouw, waterbeheer, stedelijk groen en ruimtelijke ontwikkeling, die uiteindelijk via wetgeving, provinciaal beleid en gemeentelijke plannen doorwerken naar de praktijk.

Wat betekent dit voor gemeenten?
Voor gemeenten betekent dit dat zij natuurherstel en biodiversiteit nadrukkelijker moeten meewegen in ruimtelijke plannen, gebiedsontwikkelingen en het beheer van de openbare ruimte. Gemeenten krijgen daarnaast een belangrijke rol bij de uitvoering van doelen voor stedelijk groen, boomkroonbedekking, klimaatadaptatie en het verbeteren van leefgebieden voor soorten en bestuivers. Ook worden gemeenten samen met provincies en waterschappen betrokken bij de gebiedsgerichte uitwerking van maatregelen en de vertaling van de Natuurherstelverordening naar lokaal beleid en uitvoering.

Routekaart Kust en Klimaat Waddengebied

De Routekaart Waddenkust en Klimaat is een gezamenlijke aanpak van overheden, waterschappen en maatschappelijke organisaties om de Waddenkust toekomstbestendig in te richten, waarbij waterveiligheid, klimaatadaptatie, natuur, landbouw en zoetwaterbeschikbaarheid in samenhang worden bekeken. De routekaart richt zich onder meer op thema's als dijkversterking, natuurlijke dynamiek, zoet-zoutovergangen, zoetwaterbeheer, slibgebruik en het behoud van hoogwaardige landbouwgronden. In de toekomst kan dit leiden tot nieuwe ruimtelijke keuzes voor de kustzone, meer ruimte voor natuur en klimaatadaptieve oplossingen en een andere inrichting van delen van het

binnendijkse gebied. De komende jaren worden deze keuzes verder uitgewerkt in een gezamenlijk Omgevingsprogramma Waddenkust en gekoppeld aan het nieuwe Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2027-2032.

Wat betekent dit voor gemeenten?
Voor gemeenten betekent de routekaart dat er in de komende jaren meer richtinggevende keuzes worden gemaakt over de inrichting van de Waddenkust, waarbij waterveiligheid, natuur, landbouw en zoetwaterbeschikbaarheid nadrukkelijk in samenhang worden afgewogen. Hierdoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsprojecten en omgevingsvisies sterker worden gestuurd vanuit een gezamenlijke Waddenbrede aanpak, bijvoorbeeld rondom dijkversterking, natuurontwikkeling en zoetwaterbeheer.

Daarnaast worden gemeenten actief betrokken bij de verdere uitwerking van het beoogde Omgevingsprogramma Waddenkust, waarin deze keuzes uiteindelijk kunnen worden vastgelegd. Hierbij zijn de gemeenten aan zet om het Omgevingsprogramma te implementeren binnen hun gemeente.

Nationaal Waterprogramma

Het Nationaal Waterprogramma 2028–2033 (NWP) is het Rijksprogramma waarin het nationale waterbeleid en de belangrijkste keuzes voor waterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid en klimaatadaptatie worden vastgelegd. Het programma geeft richting aan hoe Nederland zich voorbereidt op opgaven zoals zeespiegelstijging, droogte, wateroverlast en de bescherming van drinkwaterbronnen. Voor het Waddengebied betekent dit onder meer aandacht voor kustveiligheid, de Waddenzee als natuurgebied, de beschikbaarheid van zoet water, de bereikbaarheid van havens en eilanden en de wijze waarop klimaatverandering wordt opgevangen in beleid en beheer.

Wat betekent dit voor gemeenten?
Voor gemeenten betekent het NWP dat zij bij ruimtelijke ontwikkelingen water en bodem nadrukkelijker als uitgangspunt moeten nemen, bijvoorbeeld bij woningbouw, bedrijventerreinen en gebiedsontwikkelingen.
Daarnaast dienen de gemeenten maatregelen te nemen tegen wateroverlast, droogte en hitte, onder meer door klimaatrobuuste inrichting van de openbare ruimte, het reserveren van ruimte voor waterberging en het toepassen van waterbewust bouwen.
Voor gemeenten in het Waddengebied betekent dit concreet dat zij rekening moeten houden met opgaven rond kustveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, klimaatadaptatie en de bescherming van natuur- en waterkwaliteit bij toekomstige plannen en investeringen.

Routekaart Bereikbaarheid

De Routekaart Bereikbaarheid Waddeneilanden beschrijft hoe de bereikbaarheid van en naar de eilanden toekomstbestendig kan worden gemaakt, met als uitgangspunten emissieloos, impactarm en adaptief vervoer. Een belangrijk onderdeel hiervan is ketenmobiliteit, waarbij niet langer alleen naar de overtocht wordt gekeken, maar naar de gehele reis van "huis naar huisje", inclusief parkeren, openbaar vervoer, bagagevervoer, logistiek en mobiliteit op de eilanden. De Vereniging van Waddenzeegemeenten werkt daarom samen met de eilanden, vervoerders en andere partners aan bestuurlijke samenwerkingsovereenkomsten per veerverbinding, zodat concrete verbeteringen in bereikbaarheid, leefbaarheid, verduurzaming en goederenvervoer gezamenlijk kunnen worden gerealiseerd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De Routekaart Bereikbaarheid vraagt van gemeenten een actieve rol in het verbeteren van de bereikbaarheid van het Waddengebied, waarbij mobiliteit, leefbaarheid, duurzaamheid en economie nadrukkelijk met elkaar worden verbonden. Gemeenten werken daarbij samen met eilandgemeenten, vervoerders, havens en provincies aan betere ketenmobiliteit, mobiliteitshubs, parkeer- en verkeersoplossingen en een duurzame overtocht naar de eilanden. Daarnaast krijgen gemeenten te maken met ruimtelijke keuzes rond havenontwikkeling, energie-infrastructuur voor elektrische veerverbindingen en maatregelen om de bereikbaarheid toekomstbestendig en minder belastend voor natuur en leefomgeving te maken.

De VWG gaat er hiermee vanuit de kustgemeenten in algemene zin voldoende te hebben geïnformeerd over de diverse onderwerpen die spelen in het Waddengebied. Vanzelfsprekend zullen wij u via uw wethouder en onze communicatiekanalen blijven informeren over de actuele stand van zaken.

Informatie en communicatie

Wilt u graag op de hoogte blijven van actuele Waddenzaken? Daarvoor hebt u de volgende mogelijkheden:

- Schrijf u in voor de nieuwsbrief van de VWG. Deze verschijnt één keer per kwartaal.
- Bevraag uw eigen wethouder die Waddenzaken in zijn/haar portefeuille heeft.
- Op de website www.waddenzeegemeenten.nl vindt u meer achterliggende informatie, zoals de Waddenagenda 2050, het Uitvoeringsprogramma en wetenschappelijke achtergronden.
- Flyer VWG

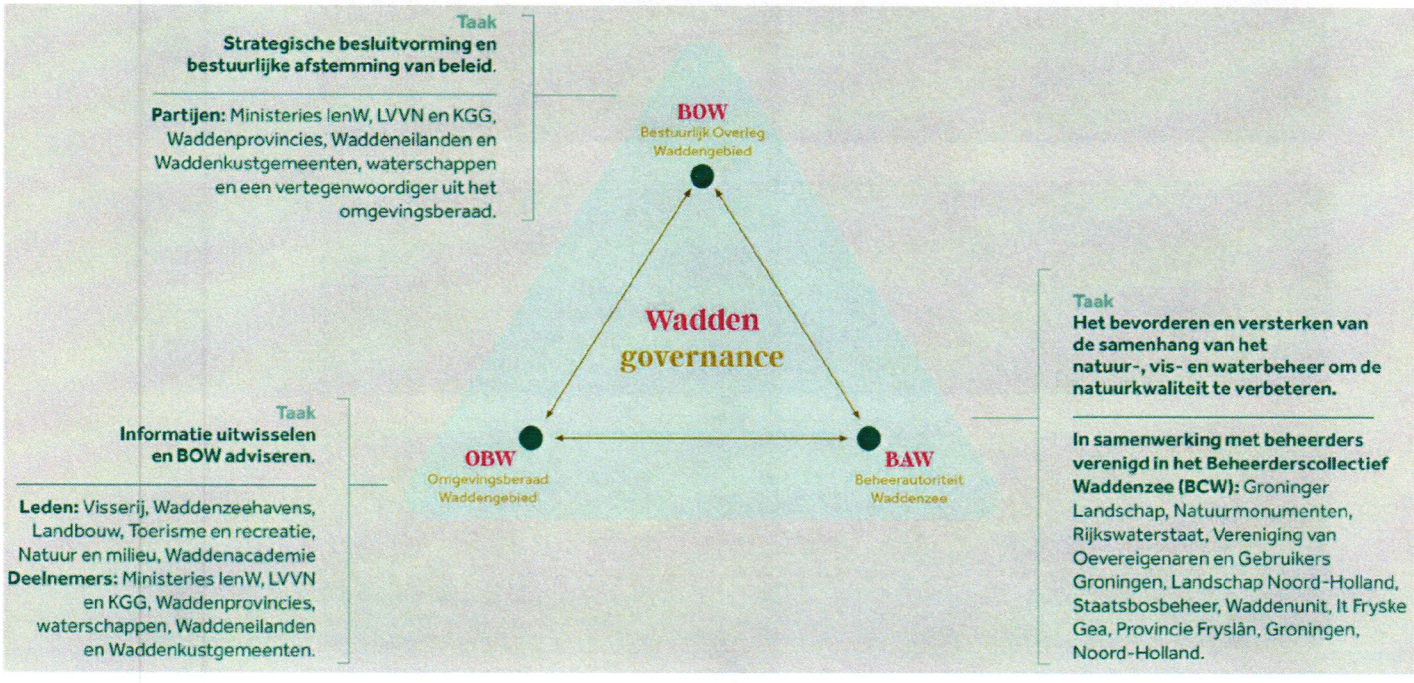
Bij specifieke vragen die niet beantwoord kunnen worden via bovenstaande bronnen kunt u contact opnemen met ons info e-mailadres: info@waddenzeegemeenten.nl

Met vriendelijke groet,

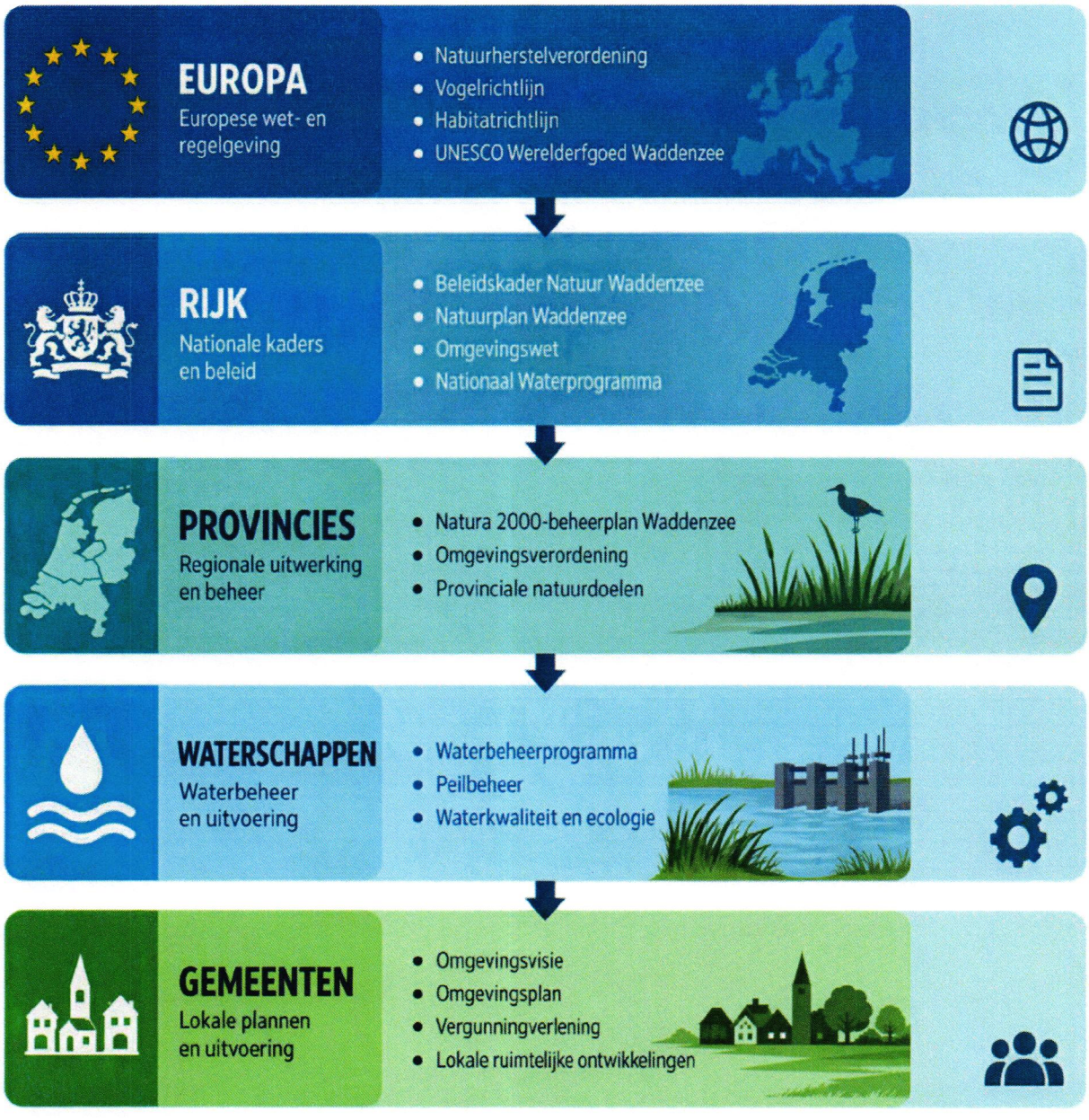
Kaj Valk
Secretaris-Directeur Vereniging van Waddenzeegemeenten

VERENIGING VAN
WADDENZEEGEMEENTEN
Waddenpromenade 7-1 | 8861 NT | Harlingen

Bijlage A: drie pijlers Waddengovernance

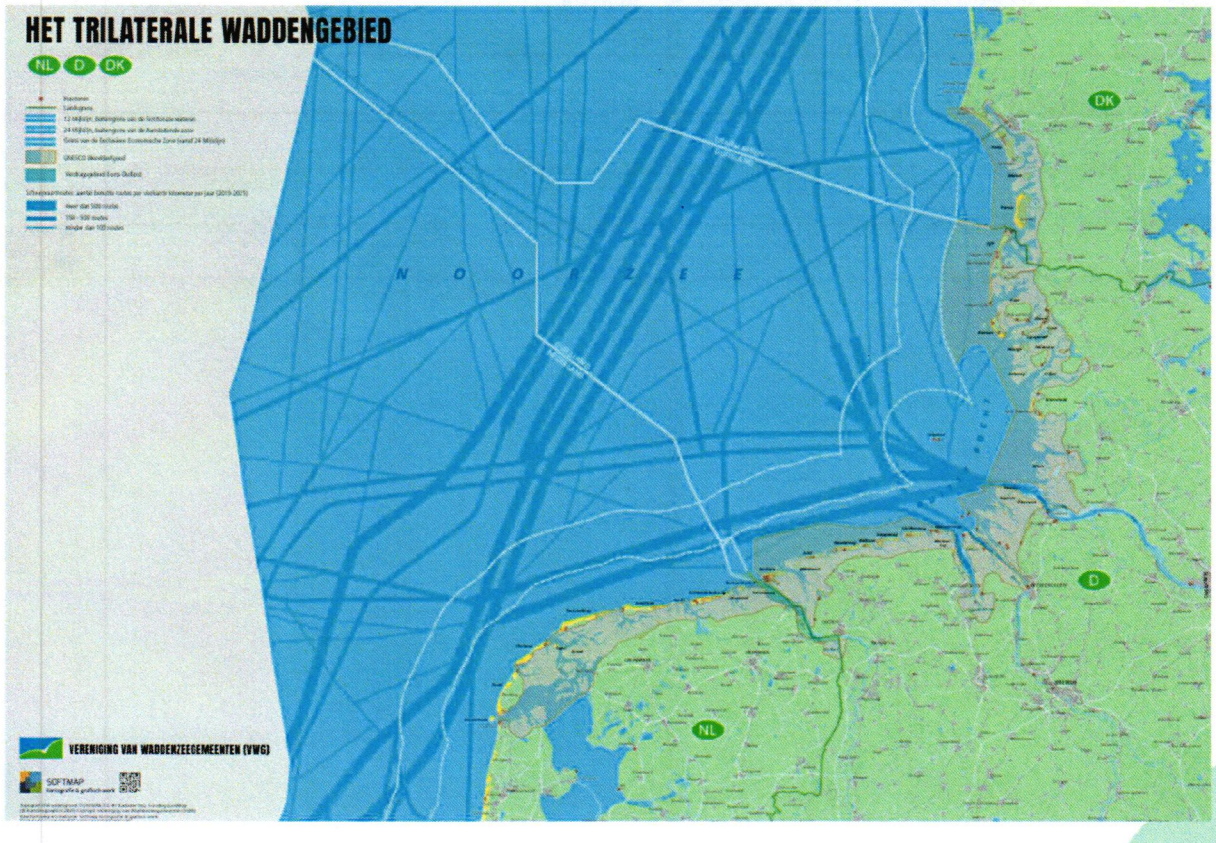
Bijlage B: Huis van Thorbecke

Het Huis van Thorbecke verwijst naar de bestuurlijke structuur van Nederland zoals die is vastgelegd in de grondwetsherziening van 1848 bedacht door Johan Rudolph Thorbecke. Het regionale schaalniveau heeft namelijk geen grondslag als volledige bestuurslaag. Europa, Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen zijn de grondwettelijk verankerde bestuurslagen waarop democratisch gelegitimeerde bestuurders bevoegdheden uitoefenen die horen bij het openbaar bestuur. De rol van de raad hierin is onmisbaar als hoogste bestuursorgaan van de gemeente.

Bijlage C: kaart Waddengebied

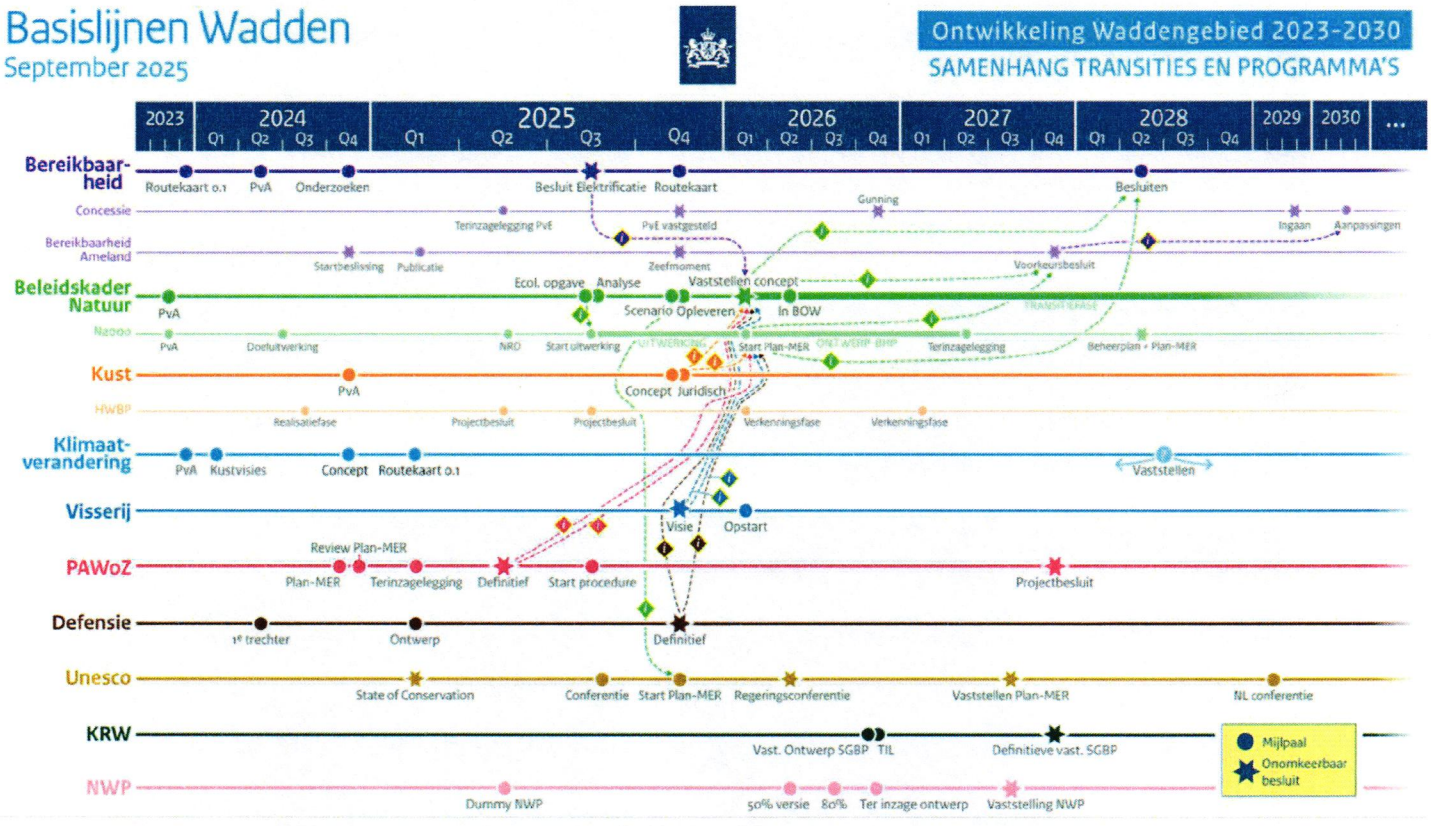

VERENIGING VAN
WADDENZEEGEMEENTEN
Waddenpromenade 7-1 | 8861 NT | Harlingen

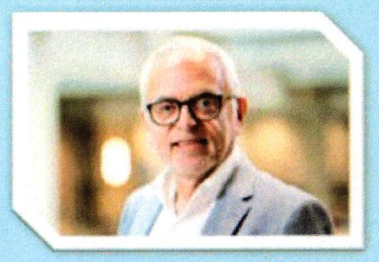
Bijlage D: trajecten Waddengebied

NB: geen uitputtende weergave, er ontbreken een aantal procedures, zoals bijvoorbeeld de Natuurherstelverordening

VWG Bestuursleden

2026-2030

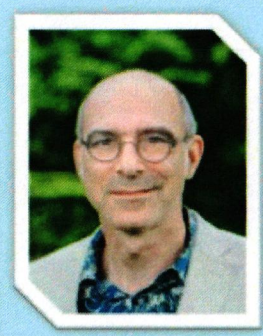
Harry Wagemakers
Den Helder
Behoorlijk Bestuur

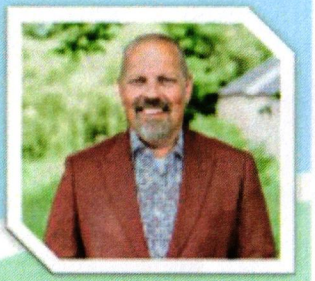
Adrie Weiland
Waadhoeke
Gemeente Belangen

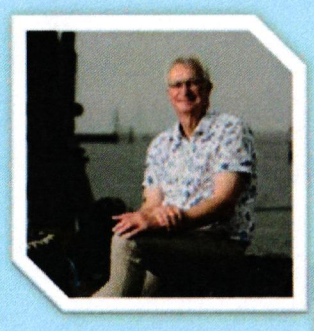
Gerda Bos-Jonkman
Noardeast-Fryslân
VVD

Arjen Nolles
Het Hogeland
Progressief Nederland

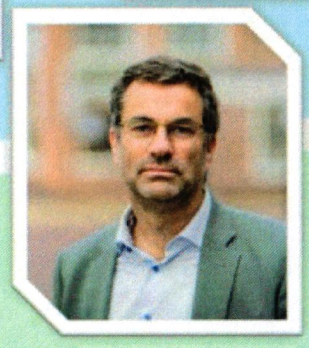
Gert Drenth
Eemsdelta
CU

Martin Scholten
Hollands Kroon
CDA

Paul Schoute
Harlingen
VVD

Henk de Boer
Súdwest-Fryslân
FNP

Vereniging van Waddenzeegemeenten

Tim van Bostelen
Oldambt
CDA